

ET TILBAKEBLIKK, TØNSBERG ROTARY KLUBB 80 ÅR 2011

Av Kjell Vik

På nedtur fra fjellet møttes en del jaktkamerater på hotell Høsbjør, bl. A. Yngvar Hvistendahl, Georg Vefling og Joh. M Vik. Etter aftens spaserte de utenfor og fikk se en bil med et merke på som viste seg å være et "Rotaryhjul" Den eneste som hadde noe greie på Rotary, var Joh. H. Vik. Han fortalte hva han visste om Rotary og tente en viss interesse.

Helt uavhengig av dette hadde redaktør Helberg i Tønsbergs Blad fått en henvendelse fra daværende guvernør i Det Norske Rotary-distriktet, direktør Martens i Morgenbladet, om å starte en rotaryklubb i Tønsberg. Helberg kontaktet da en del herrer i Tønsberg, blant annet de førstnevnte. Det ble nedsatt en komite og innkalt til et møte i hotel Klubben. Til møtet var utsendt innbydelse til en rekke herrer som man trodde kunne interessere seg for saken.

På møtet 19. februar ble det enighet om å danne Tønsberg Rotary Klubb og 16 herrer tegnet seg som medlemmer og ble dermed såkalte "charter members". Det var bl. a. Christian Lindboe, Yngvar Hvistendahl, Georg Vefling og Alf Zeiner.

På møtet 7. juli ble det referert skrivelse fra R.I. om at TRK var "elected" som klubb 3459.

Charterfesten ble holdt 21. august. Der overrakte guvernør Martens charteret fra Rotary International, datert 19. juni, til formannen, Christian Lindbo. Dermed er 19. juni 1931 dåpsdagen til klubben. Vi var den 8. rotaryklubben i Norge.

Alf Zeiner takket Oslo Rotary Klubb for hjelp og støtte i etableringen av klubben.

I klubbens første aftenmøte (på tirsdag som i dag) står det i referatet:

"Kl. ½20 samledes man seg rundt et festlig koldtbord med dram, rødvin og et glass sherry til kjeksen. Formannen holdt en følt tale for vennskap. Det var videre taler av Zeiner, og Knutsen. Fremmøteprosenten var hele 94, bare et medlem uteble."

De følgende møtene var det et variert program av en rekke av medlemmene sterkt preget av yrkesforedrag:

- Skolens forhold til det praktiske liv
- Byggematerialer før og nå
- Lønner det seg å koke med elektrisitet?
- Omkring arvelighetsforskning
- Apotekerforholdene,
- Alkohollovgivningen
- Kreditorforeningenes organisasjon

Hvor lenge er det siden fødselen? 80 år ja. Men konkret? Våre medlemmer Yngvar Lund

og Haaken Mathiesen f. 1932 er det nærmeste vi kommer.

Året 1931: Den økonomiske krisen var i full gang i Europa og Norge, streiker og lockout, Menstadslaget der marinesoldater ble satt inn mot arbeidere på Hydros anlegg i Grenland. Hvalflåten gikk ikke ut da forrige sesongs olje ikke var solgt. Trondheim ble Trondheim igjen, og NRK startet opp Folkemusikktimen.

Vi har selv vært behjelpelig med å etablere nye klubber, Sandefjord i 1933, Larvik i 1938, Holmestrand i 1949, Nøtterøy i 1952 og Sem i 1963.

I 1934 arrangerte vi distriktskonferansen og fikk da møteklokken av Rotary Norge som takk for arrangementet.

Møtene har alltid vært det sentrale elementet i klubbens virksomhet. Vi har hatt en gjennomgående debatt om hvor mye annet skal være klubbens aktiviteter. I vår tid har flere stilt spørsmålet om engasjementet i alle prosjektene av humanitær art og ulike bidrag til lokalsamfunnet vårt. Når kom det spørsmålet opp? Allerede i 1932 tok Joh. M. Vik opp saken at en burde "utrette noe positivt" selv om det er vel og bra med utmerkede foredrag. Så vinteren 32/33 ble 50 skolebarn av arbeidsledige foreldre bispist, noen i rotarianeres hus eller på stuertskolen. I alt ble det betalt for 5.785 middager. Hvert år fram til 1939 foregikk bespisninger. Totalt ble det servert over 33.800 middager.

Klubben bygget opp et eget bibliotek. Komplettering av bibliotek skjedde i form av lesesirkler. I 1936 ble biblioteket skjenket Fylkessykehusets tuberkuloseavdeling. Christian Lindboe, den grenseløse, fikk klubben med på å delta i arbeidet for å få opprettet et ungdomsherberge i Tønsberg. Begrunnelsen var at ungdommen fra forskjellige land må lære å forstå hverandre. Herberget ble opprettet 1938 på Narverød gård. Det var i en meget urovekkende tid. Hitler hadde forbudt Rotary i Tyskland i 1937 og Østerrike i 1938.

Krigen kom til Norge og Rotary ble også forbudt her og alle klubber skulle opphøre. TRs likvider ble gitt til Tønsberg Sanitetsforening og Nasjonalhjelpen. Et moderne lysbildeapparat ble gitt til Tønsberg høyere allmennskole! Klubben hadde da 43 medlemmer. Men tidvis møttes medlemmer uformelt gjennom krigsårene. Allerede i slutten av april 1945 kom tidligere presidenter sammen og ble enige om å gjenoppta virksomheten. Allerede i juni 1945 var 6 av de tidligere 19 klubbene gjenopprettet.

Temaene på møtene var fra første tid naturligvis sterkt preget av det dagsaktuelle, slik det nå er. Et inntrykk er at det kanskje i sterkere grad var preget av yrkes- og næringsliv. Vi kan ta eksempler fra året 47/48:

- Landssvikerne og deres gjenopptakelse i arbeidslivet
- Trivsel på arbeidsplassen og sosiale bedriftstiltak
- Gunnar Randers*: om atomforskning
- Ludvig Braathen* om fly og flytrafikk

- Odd Nerdrum* (h.r.adv) om norsk beskatning av næringslivet,
- Wedel Jarlsberg* om ordblindhet
- Jens Chr. Hauge* (statsekr.) om forsvarsberedskap
- Leif S. Rode* om tysk riksrett (der han hadde opptrådd som forsvarer
- Theo Holmsen* om hurtigfrysing

Ut over vanlig møter og bedriftsbesøk har det vært mange ulike samlinger av sosial- og avslutningspreget art

Av presidentskiftemøter kan nevnes dengang Theo Holmsen i 1939 overtok presidentskapet. Da var det først omvisning på Tønsberg bryggeri , så hyggelig måltid i hans bolig med derpå følgende idrettsøvelser og så avslappende samvær. Hadde det gått i dag???

Tradisjoner har vi Tønsberg Rotary: Sommeravslutningene på Knatten hos Olaf og Ingeborg Nordheim før og etter krigen, de sagnomsuste julemøtene på flatbrødfabrikken Korni med Nordheims som verter. Det skulle bli mange. På julemøtet 1939 hadde domprost Erling Tobiassen sin første av svært mange julebetraktninger og Stein Unneberg viderefører jo den tradisjonen med stil! Hyggemøtene i kantina til Zeiner er nå så mange at det nærmer seg en tradisjon, med linjer tilbake til en av gründerne fra 1931, Alf Zeiner!

Tønsberg Inner Wheel ble dannet i 1957 og hadde 23 medlemmer (Koner av rotarianere i Tønsberg). Men samfunnsutviklingen har gått fra foreningen og den er nå nedlagt.

Klubbens internasjonale arbeid har vært mangfoldig. Jeg må si vi har fulgt opp denne avenen på en meget god måte:

Ungdomsutveksling: Det har vært leirer for rotaryungdom i flere land etter krigen. Vi hadde i flere år sendt representanter til Vårnäsleiren i Sverige, til leirer i Skottland, England og Frankrike. Der flere av dere som sitter her har vært med, f.eks. frøken Holmsen (Liten Andersen) til England.

-Nå har vi flere ti-år hatt ungdomsutveksling hvert 2. år. Og det står det respekt av.

Flere av våre medlemmer har bidratt med sine fagkunnskaper ved å arbeide i utviklingsland uten lønn over noen måneder. Jon Luhr som lege i Kenya i 1988 og Jann Brevik og Ruth Gran (i fjor) som tannleger i India. Flott innsats!

Vi har hatt internasjonale prosjekter: I senere tid f.eks. Gjenoppbyggelse av rotaryklubb i Kaunas, Matching Grant i Moldovia (varmtvannsberedere på sykehus) for å nevne noen.

Klubben har vært en stor bidragsyter til Rotary Foundation ved å ha fulgt opp de pålegg som har kommet. Det siste har medført at vi har kunnet dele ut flere av rotarys høyeste utmerkelse Paul Harris Fellows. I de senere år har vi også benyttet oss av muligheten til

å gi flere innen klubben.

Innen samfunnstjeneste har klubben hatt mange tiltak og prosjekter, som det nå heter.

Yrkesveilending på Tønsberg høyere almenkole -50-60-tallet.

Det har vært økonomisk støtte til mange ulike organisasjoner: Kirkens bymisjon har vært vår hovedtildeler de senere år. Ikke bare i form av penger, men 2 ganger har vi malt hus: Sjøboden med bryggekapellet og Føynegården i Nedre Lang gate. De ble så fine!

Stipend er utdelt til evnerik ungdom (ikke i senere år)

“Vestfoldstipendium” ble utdelt til unge lovende kunstnere første gang i 1951. En del av medlemmene i TR ordnet med gratis opphold noen sommeruker på Tjøme mot at kunstneren leverte et av sine bilder til sykehuset. Stipendet ble delt ut i mange år og kunsten har prydet og pryder ganger og rom på sykehuset.

Av prosjekter i lokalmiljøet, som fortsatt er i funksjon, kan vi nevne Rakåsstien, turstien vår, som ble ferdigstilt i 1994 og som vi har vedlikeholdsansvar for. Det ser ut til at det er det lengste prosjektet vårt i tid.

Klubben har hatt 3 guvernører: Yngvar Hvistendahl, Christian Lindboe (2 gg) og P.C. Steenstrup.

Medlemstallet har økt fra 16 i 1931 fram til 43 i 1940 for så å stige til over 70 på -80-tallet. Der har vi ligget siden. I perioder var vi sammen med Kristiansand den største klubben i distriktet.

Månedssbladet har levd i svært mange år. Da P.C.Steenstrup var redaktør ble omfanget utvidet. Mange guvernører skrøt svært av bladet og karakteriserte den som forbilledlig. I dag er den digitalisert og i form som møtereferater på hjemmesida.

Skal vi se etter markerte endringer i klubbens liv, så er 1996 et merkeår.

Samfunnsendringen var kommet så langt at det måtte tas opp, ikke bare skyves under teppe og late som det ikke var brennende aktuelt. Nemlig: Kvinner i Rotary! En høyesterettsdom i USA i 1989 sa at kvinner kunne ikke nektes medlemskap fordi hun var kvinne. Her i TR ble spørsmålet reist flere ganger, men det tok en stund før det ble realitetsdrøftinger. I 1993 satte president Paul Knutzon temaet opp på agendaen og månedsbrevne det året hadde flere innlegg om saken. Flere medlemmer påpekte at “Skal vi ha kvinner med i klubben, blir kameratskapet borte.” Enkelte på motstandssiden følte så sterkt for å opprettholde herreklubben at de ville melde seg ut om man gjorde klubben tvekjønnet. I juni-94 kom det store diskusjonsmøtet. 2

innledere med hvert sitt syn, Tor Kolsrud for og Sven Haraldsen mot. Flere var forundret over Haraldsens sterke synspunkter ut fra hva han tidligere hadde uttalt. Selv ikke da han uttalte at han egentlig ikke liker kvinner fattet mange ikke at han drev som djvelens advokat. Det var nemlig ikke lett å få en ihuga motstander til å innlede! Avstemningen ga et meget klart flertall for å ta opp kvinner i klubben. Det ga en nyttig informasjon om stemningen i klubben, men et sterkt og meget taleført mindretall med en kjerne av mangeårige og vel ansette medlemmer talte og stemte mot. Derfor fikk ikke klubben kvinnelige medlemmer i klubbårene 1993/94 og 1994/95.

I klubbåret 1995/96 tok imidlertid presidenten, Oddvar Bruun, initiativ til en endring og etter enstemmig styrevedtak ble det i klubbens medlemsblad bekjentgjort at gode kvinnelige søkere ville bli ønsket velkommen i klubben. Begrunnelsen var endringen til kjønnsnøytral medlemsrekruttering i Lovene for Rotary International i 1989, ønsket om å dra nytte av et nytt attraktivt rekrutteringsgrunnlag og fordelene ved å være tidlig ute. Dermed var det åpnet for mange svært berikende medlemskap i fremtiden.

Kort tid etter fremmet tidligere guvernør Petter Chr. Steenstrup forslag om 2 kvinnelige medlemmer. Det fremkom ingen protester ved den rutinemessige melding til alle medlemmer om dette, men på møtet en uke før opptak av disse medlemmene meldte en av motstanderne seg ut i protest. Våren 1996 ble Liten Andersen og Bjørg Wittek tatt opp som de første kvinnelige medlemmer i klubben. Nå i 2011 er det ca. 20% kvinneandel i klubben.

Og dermed er vi i dag en klubb i takt med tiden og i full vigør. Med mange spennende møter, aktiviteter og nyttige tiltak i tråd med Rotarys hovedmål: "Service above self"

Kilder:- Diverse historiske oversikter om TRK

-Oddvar Bruun